

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

*За матеріалами наукової доповіді на засіданні Президії НАПН України,
16 жовтня 2025 р.*

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7228>



РЕЙПОЛЬСЬКА
Ольга Дмитрівна

доктор педагогічних наук,
професор, завідувач відділу
дошкільної освіти Інституту
педагогіки Національної
академії педагогічних наук
України,
м. Київ, Україна



Анотація. У статті представлено результати фундаментального наукового дослідження «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану», виконаного у 2022-2024 рр. в Інституті проблем виховання НАПН України. Актуальність дослідження визначається масштабними наслідками воєнної агресії росії проти України, що суттєво ускладнили функціонування системи дошкільної освіти, зумовили руйнування інфраструктури, переміщення дітей і педагогів, підвищення соціально-психологічних ризиків та загрожили рівності доступу до якісних освітніх послуг. У цих умовах виникла потреба у науковому переосмисленні підходів до забезпечення якості дошкільної освіти та удосконаленні механізмів її підтримки в екстремальних умовах.

Концептуальною основою дослідження стало положення про необхідність формування цілісної, адаптивної системи забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку, що враховує виклики воєнного стану та спирається на комплекс внутрішніх і зовнішніх механізмів гарантування якості. Така система має включати стандартизацію, процедури ліцензування, інституційний аудит, громадську акредитацію, моніторинг якості освітнього процесу, атестацію та сертифікацію педагогічних працівників, а також ефективні інструменти громадського нагляду.

У межах дослідження на теоретико-методологічному рівні уточнено зміст базових понять «якість дошкільної освіти», «якість освіти дітей раннього та дошкільного віку»; розроблено систему забезпечення якості освіти в умовах воєнного стану та обґрунтовано організаційно-педагогічні умови її реалізації; визначено принципи оцінювання якості освіти дітей, охарактеризовано структурні компоненти цифрового освітнього середовища й необхідність формування цифрової компетентності педагогічних і управлінських кадрів.

Практичний рівень результатів представлено методикою формування професійної компетентності вихователів і керівників закладів дошкільної освіти, діагностичним комплексом оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку, а також інструментами оцінювання стану освітнього процесу та готовності педагогів до цифровізації. Результати дослідження апробовано на міжнародному, загальноукраїнському та локальному рівнях; їх оприлюднено у наукових виданнях, фахових форумах та на освітянських виставках. Підготовлена за результатами дослідження монографія відзначена дипломом III ступеня конкурсу НАПН України на кращі наукові роботи 2024 р.

Представлені результати формують науково обґрунтовану, системну основу для забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану та можуть бути використані в освітній політиці, педагогічній практиці та професійній підготовці педагогічних кадрів.

Ключові слова: якість дошкільної освіти; діти раннього та дошкільного віку; воєнний стан; система забезпечення якості; цифрове освітнє середовище; моніторинг; компетентність педагогів; управління ЗДО; інституційний аудит; стандартизація; науково-методичний супровід.

Актуальність виконання фундаментального дослідження «*Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану*» зумовлена безпрецедентними викликами, які постали перед системою дошкільної освіти в умовах воєнної агресії РФ проти України. Воєнні дії спричинили руйнування інфраструктури закладів дошкільної освіти, масові переміщення дітей раннього та дошкільного віку, загострення соціально-психологічних ризиків, що істотно ускладнило забезпечення рівного доступу дітей до якісних освітніх послуг. З початком воєнного стану постала нагальна потреба у науковому осмисленні викликів та їх практичного подолання у системі дошкільної освіти України. Саме тому тему дослідження, яке розпочалося у січні 2022 р., була уточнена у липні 2022 р. відповідно до вимог воєнного стану.

Провідна концептуальна ідея дослідження полягала у тому, що система забезпечення якості дошкільної освіти має формуватися з урахуванням викликів воєнного стану та охоплювати системи внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти, інструменти, процедури, заходи підвищення якості освіти, що відображаються у стандартизації, ліцензуванні, громадській акредитації, інституційному аудиті, моніторингу якості освітнього процесу, атестації та сертифікації педагогічних працівників, громадському нагляді (контролі) тощо.

Наукове дослідження виконувалось у три етапи (теоретико-констатувальний (1 січня – 31 грудня 2022 р.), експериментально-пошуковий (1 січня – 31 грудня 2023 р.) та узагальнювально-впроваджувальний (1 січня – 31 грудня 2024 р.), кожен з яких мав свої завдання, які повною мірою було розв'язано у ході виконання наукового дослідження.



Основні результати дослідження визначено на теоретико-методологічному та практичному на рівнях. Так, на *теоретико-методологічному рівні*:

- визначено зміст базових понять дослідження: «якість дошкільної освіти», «якість освіти дітей раннього та дошкільного віку»;
- створено систему забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану, яка включає такі компоненти: стратегію та процедури забезпечення якості освіти; систему та механізми забезпечення академічної доброчесності; критерії і процедури оцінювання педагогічної діяльності вихователів; критерії і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників закладів дошкільної освіти; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу та ефективного управління закладом дошкільної освіти; створення цифрового освітнього середовища;
- обґрунтовано принципи оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану;
- визначено організаційно-педагогічні умови забезпечення якості дошкільної освіти в умовах воєнного стану: створення цифрового освітнього середовища; спрямованість педагогічної діяльності на здобувачів дошкільної освіти – забезпечення їхнього всебічного розвитку, набуття ними життєвого соціального досвіду; підвищення фахо-



Етапи виконання наукового дослідження			
№ п/п	Найменування етапу, його основний зміст	Термін виконання початок-закінчення	Продукція, підготовлена за етапами
1.	Теоретико-констатувальний: аналіз стану дослідженої проблеми в науковій літературі та педагогічній практиці; визначення базових понять дослідження; обґрунтування принципів оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку; створення системи забезпечення якості освіти; розроблення діагностичного комплексу оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку	01.01.2022 – 31.12.2022	Статті, матеріали конференцій, матеріали монографії та методичних рекомендацій
2.	Експериментально-пошуковий: експериментальна перевірка та впровадження системи забезпечення якості освіти в закладах дошкільної освіти	01.01.2023 – 31.12.2023	Статті, матеріали конференцій, розділи монографії та методичних рекомендацій.
3.	Узагальнювально-впроваджувальний: узагальнення отриманих результатів дослідження та впровадження системи забезпечення якості освіти в заклади дошкільної освіти	01.01.2024 – 31.12.2024	1. Монографія «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану». 2. Методичні рекомендації – «Якість

Ольга Рейпольська, 2025

вого рівня педагогічних працівників; удосконалення управління закладом дошкільної освіти;

- розроблено розділи Концепції виховання дітей та молоді у цифровому просторі, які розкривають особливості перебування дітей дошкільного віку в цифровому просторі в умовах воєнного стану та необхідність формування цифрової компетентності керівників та вихователів закладів дошкільної освіти.

На рівні *практичного впровадження* розроблено:

- методику формування фахової компетентності вихователів та керівників закладів дошкільної освіти в умовах цифрового середовища;
- діагностичний комплекс оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану, який включає оцінювання рівнів індивідуального розвитку дітей раннього та дошкільного віку, діагностику стану якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, діагностику готовності вихователів та керівників закладів дошкільної освіти до організації цифрового освітнього середовища.

Результати наукового дослідження *апробовано* на міжнародному, всеукраїнському та локальному рівнях. Так, на міжнародному – співробітники взяли участь у 25 міжнародних конференціях, 3 статті опубліковано у міжнародних виданнях англійською мовою; на всеукраїнському – проведено 102 заходи; на локальному – проведено 19 вебінарів для вихователів та батьків дітей дошкільного віку, записи яких розміщено на ютуб-каналі Інституту проблем виховання НАПН України, тощо.

За результатами наукового дослідження *опубліковано*: 1 монографію, 1 посібник, 1 методичні рекомендації, 3 програми, 28 статей у наукових виданнях, 3 у виданнях Web of Science; 3 тези у збірниках матеріалів конференцій.

Вчені відділу стали переможцями в конкурсі НАПН України на кращі наукові роботи, створені у 2024 р., підготовлена за результатами виконання



дослідження монографія «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану» була відзначена дипломом III ступеня.

Велику увагу приділено плануванню процедури *впровадження наукового дослідження*, яка включала: розроблення Програми та показників моніторингу впровадження результатів наукового дослідження, виокремлення об'єктів впровадження, визначення цільової аудиторії, мети, очікуваних результатів, порядку організації, планування процесу впровадження, методів, а також розроблення плану впровадження із зазначенням відповідальних осіб.

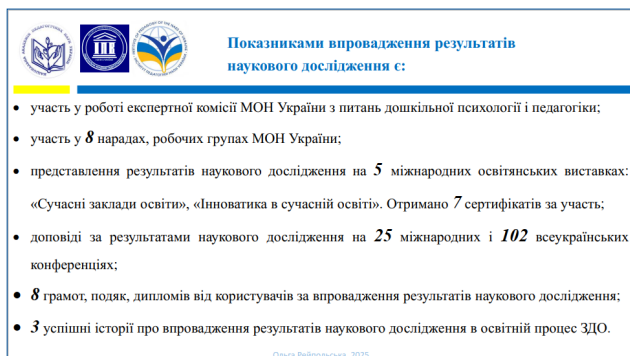
Основними користувачами результатів дослідження є: вихователі, методисти, керівники закладів дошкільної освіти, викладачі закладів вищої освіти, здобувачі I, II та III освітніх рівнів спеціальності А 2 «Дошкільна освіта».

Загальна *кількість об'єктів впровадження* за результатами дослідження – 13, із них: 1 орган державної влади та місцевого самоврядування; 7 закладів дошкільної; 5 закладів вищої освіти.

Показниками впровадження результатів наукового дослідження, зібраними за підсумками моніторингу є:

- участь у роботі експертної комісії МОН України з питань дошкільної психології і педагогіки;
- участь у 8 нарадах, робочих групах МОН України (участь у розробленні Закону України «Про дошкільну освіту» та проекту Державного стандарту дошкільної освіти);





- представлення результатів наукового дослідження на 5 міжнародних освітніх виставках: «Сучасні заклади освіти», «Інноватика в сучасній освіті». Отримано 7 сертифікатів за участь;
- доповіді за результатами наукового дослідження на 25 міжнародних і 102 всеукраїнських конференціях;
- 8 грамот, подяк, дипломів від користувачів за впровадження результатів наукового дослідження;
- 3 успішні історії про впровадження результатів наукового дослідження в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Процес впровадження результатів наукового дослідження засвідчено 39 довідками та 17 актами про впровадження результатів наукового дослідження; ліцензованими договорами яких 40.

Інформацію щодо діяльності відділу презентовано на сайтах МОН України, НАПН України, Інституту проблем виховання та у соціальних мережах (за звітний період понад 150 згадувань).

Важливою для впровадження науково-методичного забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану була співпраця із закладами вищої освіти України, в межах якої вчені відділу є стейкхолдерами і вносять пропозиції щодо покращення фахової підготовки вихователів закладів дошкільної освіти. Ключовими партнерами відділу є: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Маріупольський державний університет, Прикарпатський національний університет



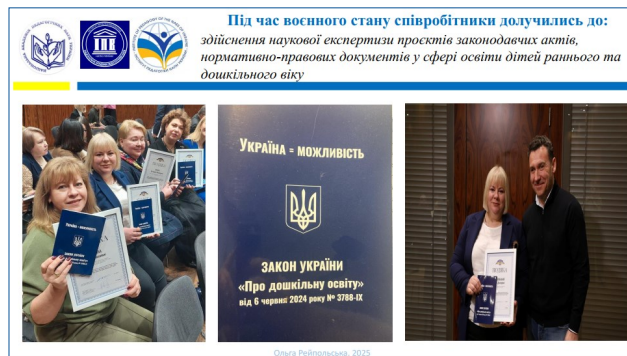
імені Василя Стефаника, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького тощо.

Консультації, семінари, круглі столи, гостьові лекції, обговорення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм за участі фахівців відділу дозволили викладачам університетів оперативно використовувати результати дослідження під час викладання відповідних навчальних модулів для здобувачів спеціальності А 2 «Дошкільна освіта».

Також важливим для впровадження й оприлюднення отриманих результатів було розміщення електронної версії кінцевого продукту (монографії та методичних рекомендацій) в Інтернет-ресурсах, що значно розширило мережу користувачів результатів наукового дослідження.

Під час воєнного стану наукові працівники відділу долучились до:

- здійснення наукової експертизи проєктів законодавчих актів, нормативно-правових документів та інновацій у сфері освіти дітей раннього та дошкільного віку;
- розроблення і впровадження у систему дошкільної освіти наукового, програмного та методичного забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку;
- здійснення методичного супроводу діяльності вихователів закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану;





• організації й проведення наукових, науково-методичних та науково-практичних конференцій з актуальних проблем освіти дітей раннього та дошкільного віку.

У травні 2022 р. ініціювали організацію Всеукраїнської інтернет-конференції «Освітній процес у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інноватика», яка проводилась упродовж всіх воєнних років (Інститут проблем виховання НАПН України, 2022; 2023; 2024).



Із оцінкою результатів виконання фундаментального наукового дослідження виступила **Онопрієнко Оксана Володимирівна**, яка наголосила, що комісія у складі: члена-кореспондента НАПН України, доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника, завідувача відділу початкової освіти імені О. Я. Савченко Інституту педагогіки НАПН України О.В. Онопрієнко; дійсного члена (академіка) НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, почесного директора Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України В.В. Засенка; дійсного члена (академіка) НАПН України, доктора педагогічних наук, професора, директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України Л.Б. Лук'янової – за дорученням Президії НАПН України вивчила результати виконання та впровадження наукового дослідження «Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану».



Виконання та впровадження наукового дослідження здійснювалося в межах технічного завдання згідно з вимогами до організації наукової діяльності в НАПН України впродовж 2022-2024 рр. Виконане дослідження є фундаментальним і здійснено в контексті положень законів України «Про освіту» (2017 р.), «Про дошкільну освіту» (2024 р.), Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020 р.). Тематика дослідження відповідає науковому напрямку «Дошкільна освіта. Компетентнісний підхід у дошкільній освіті» «Пріоритетних напрямів (тематичі) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2022-2026 рр.», виконано відповідно до постанов Президії НАПН України від 7 квітня 2021 р. та від 17 червня 2021 р.; рішення бюро Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України; угоди № 12/4/1-22 Нф від 4 січня 2022 р.

Комісія відзначила, що важливим внеском у розвиток дошкільної освіти за результатами дослідження є: підготовка пропозицій до проекту нового Закону України «Про дошкільну освіту» (у межах роботи експертної групи з питань дошкільної освіти та нормативно-правового забезпечення сфери освіти, підготовці його до другого читання та ухвалення в цілому) (Закон України, 2024); розроблення розділів «Концепції виховання дітей та молоді у цифровому просторі», які визначають особливості перебування дітей дошкільного віку в цифровому просторі та необхідність формування цифрової компетентності вихователів закладів дошкільної освіти (Кремень, Сисоєва та ін., 2022); створення системи забезпечення якості освіти в закладі дошкільної освіти в умовах воєнного стану на основі інтегрованого підходу до організації діяльності закладу дошкільної освіти (Рейпольська, ред., 2024а); визначення організаційно-педагогічних умов забезпечення якості дошкільної освіти в умовах воєнного стану, а також розроблення методик: формуван-

ня фахової компетентності педагогічних працівників в умовах цифрового середовища; оцінювання якості освіти дітей раннього та дошкільного віку під час війни (Рейпольська, ред., 2024b).

На окреме схвалення заслуговує діяльність лабораторії дошкільної освіти і виховання **Інституту проблем виховання НАПН України** в умовах воєнного стану. Широке визнання серед наукової педагогічної громадськості здобули започатковані лабораторією на початку війни циклічні заходи: Всеукраїнська інтернет-конференція «Освітній процес у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації» (Інститут проблем виховання НАПН України, 2022; 2023; 2024); 19 вебінарів для фахівців дошкільної галузі, записи яких розміщено на ютуб-каналі Інституту проблем виховання НАПН України тощо.

До обговорення діяльності відділу та результатів дослідження долучилась **Алевтина Вікторівна Лотоцька** – в.о. генерального директора Директорату дошкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України, яка від імені Міністерства освіти і науки України висловила щире вдячність колективу відділу дошкільної освіти за глибоке, системне і надзвичайно актуальне дослідження, присвячене забезпеченню якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану.

Безпрецедентні виклики, спричинені збройною агресією російської федерації проти України, поставили перед системою освіти складні завдання, які вимагали не лише оперативних управлінських рішень, а й глибокого наукового осмислення трансформаційних процесів у сфері дошкільної освіти. Представлене дослідження стало вагомим науковим внеском у забезпечення стійкості та подальшого розвитку українського дошкілля в умовах воєнного стану.

Наголосила, що науковці відділу дошкільної освіти створили цілісну систему забезпечення якості дошкільної освіти, яка враховує особливості воєнного часу, охоплює механізми оцінювання, моніторинг, академічну доброчес-

ність, а також підвищення фахової компетентності педагогів і керівників закладів освіти.

Міністерство високо оцінює участь науковців у розробленні законодавчих і нормативних документів, зокрема проекту Закону України «Про дошкільну освіту» та нового Державного стандарту дошкільної освіти. Це яскраве свідчення того, що наукові ідеї знаходять своє реальне втілення в освітній політиці держави.

Рейпольська О.Д. долучилась до заходів ініційованих та організованих Міністерством освіти і науки України:

- член журі Всеукраїнського фестивалю «Дошкільна освіта під крилами захисту», ініційований Міністерством освіти і науки України та за підтримки ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» (МОН України, 2023);
- двічі долучалась у якості спікера до серпневих нарад (МОН України, 2022; 2025).

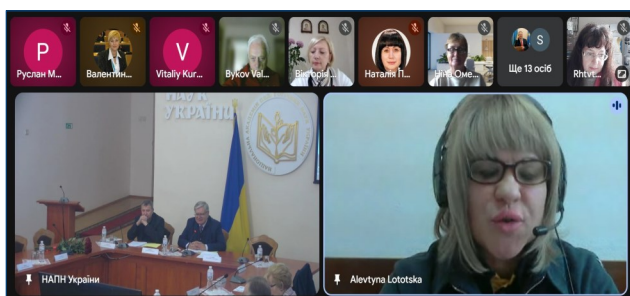
Висловила щире подяку колективу відділу, керівництву Інституту, Відділенню філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України, а також усім педагогам-практикам, які долучилися до впровадження результатів.

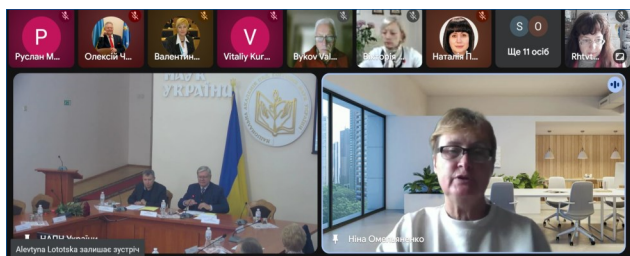
В обговоренні взяла участь **Ніна Володимирівна Омеляненко** – голова Всеукраїнської громадської організації «Асоціація працівників дошкільної освіти», яка наголосила, що спільна та послідовна діяльність асоціації та її осередку, який очолює О.Д. Рейпольська, спрямована на розвиток та вдосконалення дошкільної освіти, є важливим чинником зміцнення професійної спільноти та формування сучасних підходів у галузі.

Співпраця відділу з Всеукраїнською громадською асоціацією працівників дошкільної освіти відіграє ключову роль у виробленні якісних управлінських та методичних рішень. У цьому контексті активна громадська позиція О.Д. Рейпольської сприяє об'єднанню фахівців, розширенню професійного діалогу та впровадженню інновацій у практику дошкільної освіти.

Ніна Володимирівна високо оцінила внесок відділу дошкільної освіти у формування відповідальної професійної спільноти та зміцнення партнерської взаємодії між наукою, практикою й громадським сектором.

Від імені закладу дошкільної освіти «Sova kid's space» поділилася досвідом участі у впровадженні результатів наукового дослідження **Валерія Сергіївна Шинкарьова** – радник міського голови Черкас з питань освіти та гуманітарної політики,





власник мережі освітніх закладів «Sova kid's sprase», доктор філософії.

Звернула увагу, що сьогодні, коли українська освіта проходить випробування на міцність, питання якості, безпеки та сталості освітнього процесу стає не просто науковим чи управлінським – воно стає питанням національної стійкості.

Колектив закладу дошкільної освіти долучився до реалізації дослідження, а робота над упродовженням його результатів стала поштовхом до переосмислення управлінських і педагогічних підходів. Було запроваджено внутрішню систему забезпечення якості освіти, яка включала: оновлені критерії оцінювання педагогічної діяльності; самооцінювання як інструмент професійного зростання; моніторинг стану якості освітнього процесу; формування цифрового освітнього середовища, що дало змогу забезпечити безперервність навчання навіть під час небезпеки.

Велику цінність для педагогів-практиків мали розроблені в межах дослідження методики та діагностичний інструментарій, що дало змогу комплексно оцінити рівень розвитку дітей, проаналізувати цифрове освітнє середовище ЗДО, визначити потреби педагогів у підвищенні цифрової компетентності. Це допомогло вибудувати систему цілеспрямованого професійного вдосконалення кожного вихователя.

Особливу увагу приділено формуванню цифрової грамотності педагогів, адже в умовах воєнного стану цифрові технології стали не лише засобом навчання, а й інструментом безпеки, комунікації та підтримки дітей і батьків, які знаходяться поза межами України.

Підкреслено, що участь у цьому дослідженні змінила не лише документи чи процедури – вона змінила культуру педагогічного мислення. Навчилися бачити якість освіти не як формальність, а як постійну взаємодію серця, професіоналізму і відповідальності.

В.С. Шинкарьова висловила слова вдячності науковцям, які розробили глибокі теоретичні засади, надали методичний і діагностичний інструментарій, та педагогам, які щодня втілюють ці ідеї у життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Артемова, Л.В., Жиріков, І.А., Луценко, І.О., Луценко, В.О., Молочко, М.В., Рейпольська, О.Д., & Федоренко, С.В. (2024). *Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану*: монографія (О.Д. Рейпольська, ред.). Івано-Франківськ: НАІР, 172 с. <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-00-0-2024-172>
- Артемова, Л.В., Жиріков, І.А., Луценко, І.О., Луценко, В.О., Молочко, С.В., Рейпольська, О.Д., & Федоренко, С.В. (2024). *Якість освіти дітей раннього та дошкільного віку: забезпечення та діагностика*: методичні рекомендації (О.Д. Рейпольська, ред.). Івано-Франківськ: НАІР, 136 с. <https://doi.org/10.32405/978-617-8011-83-3-2024-136>
- Закон України «Про дошкільну освіту». (2024, 6 червня). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>
- Інститут проблем виховання НАПН України. (2022, 16 червня). *Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах військового стану* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Y5yGNiCu_o&t=3091s
- Інститут проблем виховання НАПН України. (2023, 15 вересня). *Освітній процес у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=xyi4wODLkUw&t=955s>
- Інститут проблем виховання НАПН України. (2024, 4 жовтня). *Освітній процес у закладах дошкільної освіти: сутність та інноваційний потенціал* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=cz9JVtrLXWY&t=5703s>
- Кремень, В.Г., Сисоєва, С.О., Бех, І.Д., Вознесенська, О.Л., Гавриш, Н.В., Гончар, Л.В., ... Шахрай, В.М. (2022). Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(2), 1-30. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>
- Міністерство освіти і науки України. (2022, 18 серпня). *Дошкільна освіта під крилами захисту* [Відео]. YouTube. <https://surl.li/tcihqp>
- Міністерство освіти і науки України. (2023, 17 вересня). *Фестиваль «Сучасне дошкілля під крилами захисту»*. <https://surl.li/ltdpoi>
- Міністерство освіти і науки України. (2025, 25 серпня). *«Серпнева-2025» Зміст освіти. Арена А* [Відео]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=XQXTt7-zMpw>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR ENSURING THE QUALITY OF
EARLY CHILDHOOD AND PRESCHOOL EDUCATION UNDER MARTIAL LAW: ON THE SCIENTIFIC
RESEARCH CONDUCTED AT THE INSTITUTE OF PROBLEMS ON EDUCATION OF THE NATIONAL ACADEMY
OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE DURING 2022-2024

*According to materials of scientific report at the meeting of the Presidium of the National Academy of
Educational Sciences of Ukraine, October 16, 2025*

Olha Reipolska

*DSc in Education, Professor, Head of the Department of Preschool Education of the Institute of
Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine*

Abstract. *The article presents the results of the fundamental scientific study “Theoretical and Methodological Foundations for Ensuring the Quality of Education for Early Childhood and Preschool Children under Martial Law,” conducted in 2022-2024. The relevance of the study is determined by the large-scale consequences of Russia’s armed aggression against Ukraine, which significantly complicated the functioning of the preschool education system, caused the destruction of infrastructure, displacement of children and educators, increased socio-psychological risks, and threatened equal access to quality educational services. Under these conditions, there emerged an urgent need for a scholarly rethinking of approaches to ensuring the quality of preschool education and improving mechanisms for its support in extreme circumstances.*

The conceptual basis of the study is the premise that a holistic, adaptive system for ensuring the quality of education for early childhood and preschool children must be developed—one that accounts for the challenges of martial law and relies on a set of internal and external quality assurance mechanisms. Such a system should include standardisation, licensing procedures, institutional audit, public accreditation, monitoring of the quality of the educational process, attestation and certification of pedagogical staff, as well as effective tools of public oversight.

At the theoretical and methodological level, the study clarifies the content of key concepts such as “quality of preschool education” and “quality of education for early childhood and preschool children.” It proposes a system for ensuring education quality under martial law and substantiates organizational and pedagogical conditions for its implementation. The principles for assessing the quality of children’s education are defined; the structural components of the digital educational environment are characterized, along with the need to develop digital competence among pedagogical and administrative personnel.

The practical outcomes include a methodology for developing professional competence among preschool teachers and administrators; a diagnostic toolkit for assessing the quality of education for early childhood and preschool children; and instruments for evaluating the state of the educational process and educators’ readiness for digitalisation. The results have been piloted at international, national, and local levels and disseminated through scientific publications, professional forums, and educational exhibitions. The monograph based on the research results was awarded the 3rd Degree Diploma in the 2024 competition of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine for the best scientific works.

The findings provide a scientifically grounded, systematic framework for ensuring the quality of education for early childhood and preschool children under martial law and may be used in educational policy, pedagogical practice, and the professional training of teaching staff.

Keywords: *quality of preschool education; early childhood and preschool children; martial law; quality assurance system; digital educational environment; monitoring; teachers’ competence; preschool management; institutional audit; standardisation; scientific and methodological support.*

Дата публікації: 18 грудня 2025 р.